

UCHWAŁA NR 1/XLVII/2022
Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia Samorządowego Ziemi Cieszyńskiej
z 21 października 2022 roku

w sprawie: przyznania Lauru Honorowej Złotej Cieszyńianki 2022

Na podstawie:

- par.4 ust.1f Statutu Stowarzyszenia Samorządowego Ziemi Cieszyńskiej
- par. 14 pkt. 1 Statutu Stowarzyszenia Samorządowego Ziemi Cieszyńskiej w zw. z par. 1 ust. 3 Regulaminu procedury wyłaniania laureatów wyróżnienia Samorządów Ziemi Cieszyńskiej pn. *Laury Ziemi Cieszyńskiej*

uchwala się:

§ 1

Przyznać Laur Honorowej Złotej Cieszyńianki za rok 2022 **Panom Karolowi Frankowi i Włodzimierzowi Szturcowi** zgodnie z wnioskiem Zarządu Stowarzyszenia Samorządowego Ziemi Cieszyńskiej stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Stowarzyszenia.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Walnego Zebrania Członków

.....
Gabriela Staszkiwicz

Załącznik do uchwały
Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia Samorządowego Ziemi Cieszyńskiej
Nr 1/XLVII/2022 z dnia 21.10.2022

Wniosek

**Zarządu Stowarzyszenia Samorządowego Ziemi Cieszyńskiej
z dnia 21.10.2022 r.
w sprawie przyznania Lauru Honorowej Złotej Cieszynianki 2022**

Zarząd Stowarzyszenia Samorządowego Ziemi Cieszyńskiej na swym posiedzeniu w dniu 21.10.2022r. zawniósł o przyznanie Lauru Honorowej Złotej Cieszynianki 2022:

Panom Karolowi Frankowi i Włodzimierzowi Szturcowi

Uzasadnienie wyboru:

Pan Karol Franek urodził się 21 czerwca 1943 roku w Godziszowie. Posiada wykształcenie średnie zawodowe. W latach 60-tych XX wieku podjął pracę w Cieszyńskiej Drukarni Wydawniczej, z którą związał całe swoje życie zawodowe. Obecnie jest na emeryturze. Z jego inicjatywy w 1992 roku rozpoczęły się przygotowania do powstania Muzeum Drukarstwa w Cieszynie. Uroczyste otwarcie tegoż Muzeum miało miejsce w 1996 roku. Od początku powstania społecznie działa na jego rzecz, wykazując niezwykłą dbałość o zgromadzone zbiory eksponatów, przez lata systematycznie je wzbogacając. Oprowadzał po muzeum wycieczki z polski i zagranicy (co roku około 7000 zwiedzających). Organizował liczne warsztaty i lekcje na temat zwyczajów i historii drukarstwa, cieszące się wielkim zainteresowaniem wśród uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, konkursy o zasięgu międzynarodowym, wernisaże wystaw, co stanowi także promocję dla miasta i Śląska Cieszyńskiego. Przez wiele lat, prowadzone przez niego muzeum, uczestniczyło w organizacji Industriady ponieważ zostało ono wpisane w Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Współpracował z Muzeum i Szkołą Artystyczną w Czeskim Cieszynie w zakresie historii poligrafii i w dziedzinie grafiki.

Był Prezesem Stowarzyszenia Muzeum Drukarstwa w Cieszynie, współzałożycielem Stowarzyszenia Historyków Fotografii przy PAN w Warszawie, gdzie przez wiele lat był członkiem Zarządu, Prezesem Polskiej Federacji Organizacji Kolekcjonerskich z siedzibą w Krakowie, członkiem Cieszyńskiego Klubu Hobbystów, którego przez 20 lat był prezesem, był

również Wiceprezesem ds. wydawniczych w Zarządzie Głównym Macierzy Ziemi Cieszyńskiej.

Karol Franek jest znanym w kraju kolekcjonerem fotografii, autorem wielu tematycznych wystaw historii fotografii, organizatorem wystaw kolekcjonerskich o sztuce poligraficznej. Został odznaczony srebrną i złotą Odznaką Związku Zawodowego Poligrafii, Odznaką Zasłużony Działacz Kultury, Złotą Odznaką za Ochronę Zabytków, Odznaką Zasłużonego dla Województwa Bielskiego, Srebrnym Pierścieniem Hetmana Kolekcjonerów, otrzymał także wiele wyróżnień drukarskich i kolekcjonerskich. W 2006 roku Rada Powiatu Cieszyńskiego przyznała prowadzonemu przez niego Muzeum Drukarstwa za osiągnięcia w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, a w roku 2013 otrzymał powiatowy Laur Srebrnej Cieszynianki.

Karol Franek zarówno w okresie pracy zawodowej, jak i później, przejawiał wielkie zaangażowanie społeczne w dziedzinie kultury, szczególnie w zakresie zachowania tradycji i historii cieszyńskiej poligrafii, regionalizmu i ochrony zabytków.

Ostatnie lata jego aktywności upłynęły na planowaniu rozbudowy Muzeum, współpracy z miastem Cieszyn w celu wypracowania wizji na dalsze lata jego działalności, przypadające na okres po remoncie cieszyńskiego Muzeum Drukarstwa.

Pan Włodzimierz Szturc - (ur. 16 stycznia 1959, Wiśla), historyk i teoretyk literatury, reżyser, pisarz, publicysta. Pochodzi z rodziny ewangelickiej, sam określa się jako "luteranin z urodzenia i przekonania". Ojciec, Gustaw, pracował jako księgowy, a z zamiłowania był skrzypkiem samoukiem i potrafił grać na każdym instrumencie. Matka, Hermina, była mistrzem składu na tartaku w Wiśle-Obłazcu. Szkołę podstawową i liceum ogólnokształcące, w klasie o profilu matematyczno-fizycznym, ukończył w Wiśle. Tam też uczęszczał do „Ogniska muzycznego” – wówczas rodzaju podstawowej szkoły muzycznej - filii Cieszyńskiej Szkoły Muzycznej - w której uczył się przez trzy lata w klasie akordeonu. Już w trzeciej klasie liceum został finalistą Ogólnopolskiej Olimpiady Literatury i Języka Polskiego. Wszechstronnie uzdolniony marzył o studiach na Politechnice Gliwickiej, chciał zostać chemikiem. Jednak zainteresowanie teatrem zwyciężyło i w 1977 roku rozpoczął w Krakowie studia teatrologiczne na Uniwersytecie Jagiellońskim. Od 1979 studiował indywidualnie pod kierunkiem prof. Marii Żmigrodzkiej z Polskiej Akademii Nauk. Pracę magisterską "Ewolucja idei kosmosu w twórczości Słowackiego" napisał w 1981 i od razu po ukończeniu studiów zatrudniony został w ówczesnym Zakładzie Teatru Instytutu Polonistyki UJ. Studiował ponadto filozofię i uczęszczał na zajęcia z historii sztuki oraz studia z estetyki i fenomenologii. Od 1980 roku Szturc był recenzentem teatralnym "Echa Krakowa", z redakcji którego wyrzucono go po 13 grudnia 1981 ze względu na poglądy polityczne. W latach stanu

wojennego zajmował się pracami edytorskimi w podziemiu, pisywał artykuły do "Robotnika" (pod pseudonimem WSW), wiersze, malował. W 1989 obronił pracę doktorską, w której zajął się zagadnieniem historii ironii, po raz pierwszy opracowanym w Polsce. W wyniku tych badań powstały książki: "Ironia romantyczna" (1992) i "Osiem szkiców o ironii" (1994). Od 1995 pracował jako adiunkt w Zakładzie Komparatystyki Literackiej UJ i wykładowca PWST w Krakowie. W 1997 wydał zarys literatury polskiej po angielsku "The Short History of Polish Literature", opublikował "Faust Goethego. Ku antropologii romantycznej" (1995) oraz zbiór studiów "O obrotach sfer romantycznych" (1998). Habilitował się w 1999 roku nowatorską, chyba jedyną dotąd w Europie książką na temat teorii dramatu romantycznego: "Teoria dramatu romantycznego w Europie XIX wieku". Jego „Archeologia wyobraźni. Studia o Słowackim i Norwidzie" (2001), w której ukazał zmiany w sposobie interpretacji i widzeniu cywilizacji antycznych w XIX wieku, przyniosła mu tytuł profesora (tzw. belwederskiego), który otrzymał w 2002 roku, kiedy Prezydentem Rzeczypospolitej był Aleksander Kwaśniewski.. Równolegle z pracą naukową prowadził działalność teatralną. Był zatrudniony przez 5 lat na uniwersytetach w Paryżu i Tours; wykładał w Grenoble, Berlinie, Gandawie Bergen i Atenach i chyba we wszystkich polskich uniwersytetach, które go zapraszały. Brał udział w dziesiątkach konferencji naukowych, także w Uniwersytecie Śląskim w Cieszynie.

W maju 1991 wraz z Julesem van Houtte, prezesem Fundacji Frans Roggen, zrealizował w Teatrze Groteska w Krakowie przetłumaczoną przez siebie sztukę Michaela de Ghelderode "Słońce zachodzi". Gdy jesienią tego roku rozpoczął pracę jako wykładowca literatury i kultury polskiej w Instytut des Langues et Civilisations Orientales (INALCO) w Paryżu, założył tam grupę teatralną Théâtre de l'Avenir-bemoll. W 1992 wystawili "Trzy siostry" Czechowa. Spektakl pokazany został kilka razy w Instytucie Polskim w Paryżu i, na zaproszenie Julesa van Houtte, w Teatrze Backstage w Gandawie (maj 1992). Pracując w Paryżu, Szturc często wyjeżdżał do Belgii, gdzie realizował kolejne sztuki, na przykład: "Cztery twarze człowieka", oparte na czterech sztukach Moliera ("Mieszczanin szlachcicem", "Skąpiec", "Chory z urojenia", "Świętoszek"). Był to, jak mówi sam inscenizator "monolog starców" Harpagona, Orgona, Jourdaina i Argana. "To był Molier tragiczny; wydobyłem prawo starego człowieka do kochania tego, co miał za życia". Spektakl grany był w Teatrze Backstage i Teater Sabbatini w Brugii (1994). Po powrocie Szturca do Polski, w 1995 roku w Teatrze Współczesnym w Szczecinie odbyła się prapremiera jego sztuki "Magnifikat". W roku 1997 został zaproszony przez Uniwersytet w Tours jako profesor literatur porównawczych. Wykładał tam do 1999, także porównawczą historię teatru, koncentrując się na zwłaszcza na teatrze starożytnym. Poznał wówczas utalentowaną studentkę - artystkę Charlotte Lafont i postanowił reaktywować Théâtre de l'Avenir-bemoll. Wraz z nią przygotował spektakl "Szepcząc", na który złożyły się dwie sztuki Samuela Becketta "Kołysanka" i "Ohio Impromptus". Grali razem Szturc i Lafont. Przedstawienie prezentowali w przekształconej w teatr piwnicy "Café Blues Jeans" w Tours. Spektakl pokazano osiemnaście razy we Francji, a potem na Festiwalu "Na Granicy" w Cieszynie, gdzie został bardzo dobrze przyjęty. W roku

1998 przygotowali jeszcze sceniczną adaptację opartą na francuskim tłumaczeniu "Idioty" Fiodora Dostojewskiego. W Polsce i za granicą, Włodzimierz Szturc opublikował ponad sto dwadzieścia artykułów, esejów i recenzji, wystawił wiele spektakli teatralnych*).

*) Tekst na podstawie:

ENCYKLOPEDIA TEATRU POLSKIEGO

© 2016 Materiały zawarte na stronie są chronione prawem autorskim

Od czasu, kiedy powyższe informacje zawarła Encyklopedia Teatru Polskiego, Włodzimierz Szturc napisał jeszcze 11 dramatów, z których 8 opublikował w tomie „Trauma” (2015). Najczęściej granymi jego sztukami są „Tod i Trauma” (prapremiera w Cricotece Tadeusza Kantora w Krakowie), „Kuszenie świętego Antoniego”, i „Magnifikat”, a także instalacja „GoTTTträger, wydana we Wrocławiu, performowaną w Warszawie. Z ważnych prac reżyserskich trzeba wymienić „Legendę II” Wyspiańskiego, spektakl śpiewany, Scena Teatralna Instytutu Teatralnego w Warszawie. Przede wszystkim ceniony jest jako dramaturg – wielokrotnie pracował z Anną Augustynowicz („Akropolos” w Teatrze Współczesnym w Szczecinie i Michałem Telegą. Najważniejszym efektem jego dramaturgicznych prac jest „Do Dna” – w reżyserii Ewy Kaim, spektakl Akademii Sztuk Teatralnych (dawniej PWST) w Krakowie. Spektakl nagrodzony wielokrotnie, grany ponad sto razy, można oglądać w wersji telewizyjnej w Internecie. W związku z pracami dla wymienionej Akademii został uhonorowany Srebrnym Krzyżem Zasługi w 2017 r. W Akademii pracuje prawie tak samo długo jak na UJ – wykształcił humanistycznie setki aktorów, których znamy z kina, prowadząc ich na seminariach magisterskich jako promotor (np. Maja Ostaszewska, Dorota Segda, Tomasz Kot, Bartosz Bielenia, Sonia Bohosiewicz, Dawid Ogrodnik, Grzegorz Mielczarek i wielu, wielu innych).

W biografii naukowej – poza wymienionymi książkami – należy przywołać 10 kolejnych: dorobek Szturca obejmuje w tej chwili około 200 artykułów naukowych z dziedziny teatru, dramatu, kulturoznawstwa i literatury oraz 16 książek. Można wymienić zatem: „Mitoznawstwo porównawcze”, „Rytualne źródła teatru”, „Eironeia”, „Genetyka widowiska”, „Moje przestrzenie – studia o wrażliwości”, „Nowe przestrzenie – studia o namietności”, „Dotkliwe przestrzenie – studia o rytmach śmierci”, „Diapazony i Fonosfery”. Wszystkie książki wydane zostały w naukowym Wydawnictwie Uniwersytetu Jagiellońskiego i w „Księgarni Akademickiej” – najwyżej punktowanych wydawnictwach. Jest koordynatorem Konsorcjum Naukowego Humanistycznego zawiązanego pomiędzy Uniwersytetem Adama Mickiewicza w Poznaniu i UJ. Kierował grantami oraz sam w nich uczestniczył jako wykonawca. Wypromował 6 doktorów, recenzował wiele postępowań o nadanie tytułu profesora, recenzował 20 doktoratów i był przewodniczącym komisji w przewodach o nadanie tytułu naukowego profesora.

Swoje prace z dziedziny antropologii teatru, rytuału i maski pisał w oparciu o własne badania będące owocem podróży do Indonezji i Afryki. Wiele z nich ma charakter zapisu ostatnich chwil kultur jeszcze kilkanaście lat temu niezniszczonych – np. tańców Berberów z okolic Matmaty, nocnych rytuałów i przedstawień maskowych z cieśniny Torresa. Przeniósł do świadomości badań teatrologicznych taniec „owęziok” – znany w dawnych Beskidach, notowany i choreologicznie opisany przez Jana Tacinę. W refleksji humanistycznej łączy głęboki luteranizm z archetypową przestrzenią własnego dzieciństwa, które w kilku co najmniej pracach, jak w „Dotkliwych przestrzeniach” jest punktem wyjścia do odczuwania rytmu śmierci w

pieśniach, które pamięta z dawnych lat. Beskidzkie, wiślańskie inspiracje ujawniły swoją moc w niby zabawnym, a jednak zakończonym weselem umarłych na cmentarzu, wiślańskim Gróńczku, zbiorze wierszy/piosenek „Żywobyci” wydanych przez Miejską Bibliotekę w Wiśle w 2015 r., choć tomik powstał w czasach licealnych i otrzymał Nagrodę Ondraszka w 1976 roku.

W 2021 roku wydrukował w najważniejszym polskim piśmie teatralnym „Pamiętnik Teatralny” pracę o Stanisławie Hadynie.

Włodzimierz Szturc zawsze wspomina swoich nauczycieli z Liceum Ogólnokształcącego w Wiśle – niektórzy już są po tamtej stronie bytu – Ludomira Marek-Kropowa, Jan Krop; ale wielu jest z nami – Zofia Cuber-Gabor, Eliza Kobielska... Bez nich wyobraźnia Szturca nie zostałaby doceniona. Także przez dynamiczną i wcale nie pobłażliwą pedagogię. Ważna jest Parafia Ewangelicka w Wiśle z jej dawnym pastorem proboszczem Manfredem Gringelem, obecnie Waldemarem Szajnhauerem, który wielokrotnie zapraszał Szturca na wykłady odbywające się w Domu Zborowym i współorganizował prezentację jego książek. Za bardzo ważną w swoim życiu Szturc uważa Miejską Bibliotekę Publiczną w Wiśle, jej obsadę personalną i była kierowniczką dr Renatą Czyż; Muzeum Beskidzkie w Wiśle z jej dyrektorem śp. Janem Kropem i obecną dyrektorką, dawną koleżanką ze studiów na UJ – Małgorzatą Michałek – Kiereś. Nie bez znaczenia jest również to, że bywał zapraszany do Cieszyna jako referent na Uniwersytet Śląski przez Mirosławę Pindór, prof. UŚ, dr. Ewę Tomaszewską. Zapraszany również jako wykładowca do Ostrawy, mógł występować tam jako obywatel Śląska Cieszyńskiego. Ukształtowany intelektualnie w Wiśle i w Cieszynie (biblioteki, muzea, wystawy, koncerty w kościołach naszej ziemi, także w Kościele Jezusowym w Cieszynie, leczony z ciężkich stanów przez związanych z Cieszynem lekarzy (Barbara Miodońska, Jan Miodoński) jakoś – jak powiada – nie zdążył być dokumentem samego siebie. Pracuje, uczy, pisze, czasem maluje jakby jednocześnie w Krakowie i Wiśle. Owoce pracy z radością dzieli z siostrą Grażynką.

Niepełna – oczywiście - przedstawiona powyżej biografia Włodzimierza Szturca powinna być rozpięta na całej Ziemi Cieszyńskiej, która, jak wielu twierdzi, zrodziła się z uśmiechu Boga. Jednak centrum tej Ziemi, Czantoria, jak czuje Szturc, otwiera się na świat bez granic, historycznie widziany dawniej jako skutek złamanego szlabanu na Olzie, a osobiście – jako wyjazdy z domu i powroty do swojego miejsca na ziemi. Być „haw a tam” jest dla Szturca ważnym zagadnieniem filozoficznym.

Laury Honorowej Złotej Cieszynianki zostaną wręczone podczas *‘Uroczystej Sesji Rad Gmin Ziemi Cieszyńskiej’* w dniu 11 listopada br. w Teatrze im. Adama Mickiewicza w Cieszynie.